

Conclusions de la Jornada de debat: *"Qui assumeix realment els costos dels envasos?"*

Organitzat per la Fundació per a la prevenció de residus i el consum responsable juntament amb el Consell d'Iniciatives Locals per al Medi Ambient de les Comarques Gironines (CILMA).

Dimecres 27 de gener, a les 16h,
Auditori Jaume Casademont, del Parc Científic i Tecnològic de Girona

Presentació de la jornada

Jordi Mulà, Vicepresident del *Consell d'Iniciatives Locals per al Medi Ambient de les comarques de Girona*, i *Mercè Girona* Presidenta de la *Fundació per a la Prevenció de Residus i el Consum Responsable*.

16:15h

Gestió dels envasos a Catalunya, els costos i l'estat a les comarques gironines i el nou conveni amb Ecoembes.

Josep Simó, cap de l'àrea de residus municipals de l'Agència de Residus de Catalunya (ARC)

16:45h

Presentació de l'informe "Els sistemes de dipòsit, devolució i retorn d'envasos: la solució de gestió dels residus d'envasos més ecològica i eficient" .

Víctor Mitjans, *Fundació per a la Prevenció de Residus i el Consum Responsable*.

17:10h

Mesures de prevenció i models alternatius de gestió dels residus d'envasos

- Sistemes de dipòsit i retorn d'envasos: els exemples d'Alemanya i Suècia. *Marta Beltran*, *Fundació per a la Prevenció de Residus i el Consum Responsable*.

- Impostos als envasos i responsabilitat del productor a Europa.

Joan Salabert, *Centre d'Ecologia i Projectes Alternatius - Federació Ecologistes de Catalunya*

17:40h

Estat i resultats de la reducció de la quantitat de bosses de plàstic.

Rosa Garcia, *Fundació per a la Prevenció de Residus i el Consum Responsable*.

17:50h

Taula rodona amb els assistents: s'obre el debat amb l'exposició de les Conclusions del debat realitzat a Barcelona.

Fundació per a la Prevenció de Residus i el Consum Responsable.

Amb la presència i participació de:

- *Josep Simó*, cap de l'àrea de residus municipals de l'Agència de Residus de Catalunya

- *Mariona Virgili*, cap de l'àrea de medi ambient del Consell Comarcal del Baix Empordà

- *Mercè Girona* i *Víctor Mitjans*, *Fundació per a la Prevenció de Residus i el Consum Responsable*

Debat i preguntes

18:50h

Conclusions: *Mercè Girona*, *Fundació per a la Prevenció*

1. Que pretén aquest debat?

Agrair l'acolliment que fa el CILMA a les iniciatives i propostes que fan la Fundació i la Federació Ecologistes de Catalunya per obrir el primer debat i les accions necessàries al nostre territori per a influir, en la tant necessària, prevenció dels residus i la contaminació ambiental o "motxilla ecològica" de tot el cicle de vida dels productes de consum en "l'extracció, transport, producció, consum i residus finals".

Aquests actes de debat pretenen:

- Obrir el debat sobre les conseqüències econòmiques i ecològiques d'aquest model de producció, consum i gestió dels envasos a casa nostra
- Plantejar quines podrien ser les solucions i propostes de canvi de model i normativa per aplicar un model sostenible i ecoeficient, a Catalunya i a l'estat
- Crear i vertebrar una coalició a nivell català o Xarxa: ens locals, administracions amb competències, envasadors, gremis de recuperadors, entitats socials, ecologistes, de consumidors, etc. de suport per impulsar aquests canvis, per un model que la seva estratègia sigui reduir, reutilitzar i reciclar el màxim els residus d'envasos i aplicant el principi comunitari de "responsabilitat del productor" com més endavant s'exposarà.

2. La diagnosi

- Els residus d'envasos són la 2a fracció de la brossa amb importància en pes, representa un 25-30% de la brossa. Uns 150 kg/envasos/habitant/any
- El creixement dels envasos des del 1997 (LERE) ha estat a Catalunya del 65% i els envasos lleugers del 77% en valors absoluts i un 50% per càpita. Són els responsables de l'augment del 16% del total de brossa.
- Cada cop són més els productes que es venen envasats i cada cop menor la capacitat del ciutadà de comprar sense generar residus.
- Solament és reciclen aproximadament el 16-19% dels envasos lleugers any 2008 (incomplint els objectius de la Directiva d'envasos) doncs la majoria d'envasos van als sistemes de tractament de final de canonada -els abocadors i les incineradores-
- S'estima que al 2008 Catalunya gasta uns 1'49M d'€ recollida i tractament uns 30,69€/hat/any i que els SIG Ecoembes solament assumeix un 20% aproximadament del seu cost, doncs la resta ho assumeixen els contribuents i els ajuntaments
- En un estudi elaborat per la FPRC per encàrrec d'un ajuntament costaner de la Demarcació de Barcelona, aproximadament el 25% dels costos de la gestió dels envasos eren imputables al contenidor groc, un 50% al rebuig, i el 25% corresponia a neteja viària i recollida de papereres. Doncs en poblacions costaneres els costos que no assumeix Ecoembes són molt elevats.
- Quan els envasos es converteixen en residus aleshores intervé el sector públic (ciutadans) fent una internalització de costos privats que deriven en costos públics.
- Productors, distribuïdors i consumidors no tenen en compte en les seves decisions que passa quan els productes esdevenen residus; ja s'encarrega l'administració pública. Vist així, el que passa és que des de l'àmbit públic s'està subvencionant la generació de residus donant lloc a la paradoxa de que com millor sigui el sistema de recollida i tractament públic (pagat pels ciutadans) dels productes, més incentius

tindran productors, distribuïdors i, fins i tot, consumidors per a despreocupar-se de generar residus.

- El sector privat dels envasos i embalatges, representat per Ecoembes, està fent una doble externalització: cap al sector públic i cap al medi. Aquí és important la distinció entre consumidors i ciutadans, és molt diferent fer recaure el cost de gestió dels envasos en el preu dels productes de consum que a través d'impostos al ciutadà.
- El nou conveni amb Ecoembes signat pel DMAH no ha resolt aquesta situació, (solament ha representat un augment del 2'21% respecte a l'any anterior del 2003) d'incompliment del principi comunitari de la responsabilitat ampliada del productor, situació d'injustícia ambiental i econòmica, que acaben pagant els contribuents.
- El sistema de punt verd no té incentius, no promou la reducció ni la reutilització, no compleix el principi de responsabilitat del productor, no evita la brutícia als espais públics, la recuperació dels residus és minsa i promou el malbaratament de recursos, és un negoci per a les empreses del sector (que haurien de pagar 3,3 vegades més). Per tant, el punt verd i el SIG és insuficient i ineficient.

3. Les propostes; canvi de model

3.1. Els sistemes de dipòsit i devolució d'envasos (SDDR)

- Amb la Diagnosi plantejada i les avantatges exposades de l'aplicació de sistemes que fomentin la reutilització i implementin els sistemes de dipòsit i retorn d'envasos, considerem que ara és un bon moment per començar a actuar, administracions amb competències normatives, els locals, Associacions municipalistes, envasadors, distribuïdors, entitats, universitats, la societat civil,...
- Es planteja l'adopció com a sistema general a Catalunya, el desplegament del sistema de dipòsit i retorn d'envasos (SDDR), per a un corrent majoritari d'envasos de begudes i altres productes (30-35% dels envasos) i basat en els resultats exposats de països com Alemanya, Suècia i Dinamarca on s'ha implantat amb uns resultats excel·lents.
- Aquest sistema incentiva el retorn de l'envàs. Com més elevat és l'import, més elevada la participació, amb resultats de recuperació molt alts i és un sistema més eficient ambientalment tant en transport i consum d'energia, a banda dels avantatges ecològics d'estalvi de neteja, amortització i ocupació d'espai a la via pública i l'estalvi ambiental i de recursos que representa l'augment de l'índex de reciclatge.
- Amb el SDDR d'envasos la responsabilitat de la gestió i els seus costos recau sobre els productors. Així s'aplica la Directiva Marc de Residus que plasma la importància de les polítiques de responsabilitat del productor. Així l'article 8 anima els Estats a desenvolupar mesures per tal que la responsabilitat del productor s'ampliï a la vida dels productes com a residus (del bressol al bressol, l'ecodisseny). Responsabilitat ampliada que també es pot aplicar a electrodomèstics, piles i bateries, etc., no només envasos.
- Els SDDR s'han usat tradicionalment, encara existeixen a Catalunya, tot i que restringits al canal HORECA. No només és per a ampolles, sinó també per a bidons,

caixes de transport, etc. A Catalunya l'SDDR per a begudes representa actualment el 20% del mercat dels refrescos, 8% de l'aigua, 51% de les cerveses.

- A les múltiples experiències existents arreu del món amb l'SDDR per a envasos d'un sol ús, els governs estableixen una obligatorietat legal i hi ha una organització central que vetlla pel correcte funcionament.
- Es planteja l'adopció com a sistema general a Catalunya, el desplegament del sistema de dipòsit i retorn d'envasos (SDDR), per a un corrent majoritari d'envasos de begudes i altres productes (més del 40% dels envasos) i basat en els resultats exposats de països com Alemanya i Dinamarca (veieu presentació) on s'ha implantat amb uns resultats excel·lents.
- Es plantegen les següents avantatges del SDDR d'envasos:
 - Nivells elevats de recuperació d'envasos. Es pot arribar a recollir i reciclar entorn al 90% -97% dels envasos objecte d'aquesta recollida.
 - Amb un 90% de retorn permetria augmentar un 300% la recuperació d'envasos de les fraccions proposades (plàstic, metalls i mixtes). Evitant en 130.000 tn/any abocats o incinerats.
 - Disminució de consum de materials i recursos energètics,...
 - Els costos els assumeixen els productors i distribuïdors, amb la conseqüent estalvi de despeses municipals i de taxa d'escombraries pels contribuents,
 - Per la ciutadania: reducció de les taxes de residus.
 - Estimació d'estalvis d'energia i de gasos d'efecte hivernacle en relació als resultats actuals del 90% d'una reducció de 71.462 tones de co₂.
 - L'alta qualitat dels materials.
 - Per les administracions locals: allibera espai de contenidor groc de l'espai públic, 40-50% del volum total, redueix els costos dels residus a gestionar (perquè permet reduir la freqüència de recollida i els costos associats), elimina els envasos dels espais públics (carrers, platges) i aclareix el repartiment de costos.
 - Reducció de la brutícia als espais públics (papereres, neteja viària, platges) i especialment municipis de platja i turístics: al municipi costaner barceloní estudiat per la FPRC el 70% dels residus en volum recollits a la platja són envasos.
 - Reducció d'abocament i incineració, i el consegüent estalvi anual de 1.139.119€ (cànon).
 - Per la Generalitat: menys necessitat d'instal·lacions finalistes.
 - Pels recuperadors: més materials i millor qualitat.
 - Afavoreix la reutilització per part dels envasadors i afavoreix la promoció de la producció local i de proximitat, la fidelització dels clients.
 - Augmenta la ràtio d'ocupació de l'SDDR per a envasos reutilitzables respecte el sistema d'envasos d'un sol ús (a Alemanya) és de 3:1 en el sector dels refrescos,

i de 5:1 en el sector de les aigües minerals. Aquestes dades són especialment rellevants en el context actual de crisi econòmica.

- Els SDDR per a envasos reutilitzables reforcen les economies regionals i promouen la diversitat de productes: a Alemanya hi ha més de 1.300 cerveseres, mentre que als EE.UU. només 3.
- Conscienciació ciutadana, es fa participar als ciutadans en la gestió dels seus residus, pren consciència de la quantitat de residus i la dificultat del seu tractament.
- Compatibilitat amb els sistemes de recollida d'envasos: pels que no estiguin subjectes al SDDR es mantindria el Punt Verd, encara que caldria plantejar al el SIG el pagament del cost real de la gestió d'aquests envasos apujant el cost del Punt Verd com a Alemanya (per exemple).

4. Que proposem per aconseguir el canvi de model?

El SIG d'Ecoembes té limitacions especialment els seus resultats de recuperació. Si volem assolir millors resultats, hem d'impulsar nous models. El paper dels ens locals és fonamental, ja que son ells els que assumeixen realment els costos de gestió i Ecoembes es qui posa els residus al mercat i defineixen com s'han de gestionar i els municipis s'adapten a les condicions d'ecoembes. Doncs, els municipis haurien de tenir més capacitat de decisió en la negociació de com s'han de gestionar els residus d'envasos.

Per a desenvolupar aquesta proposta calen polítiques més ambicioses i valentes, per part del DMAH i el Govern català.

Per la qual cosa es posa de manifest la necessitat d'un nou model i un marc normatiu que la seva estratègia sigui apostar per estratègies clares i valentes de prevenció dels residus i aprofitament màxim dels residus com a recursos tancant el seu cicle:

- La reducció de la quantitat d'envasos
- Fomenti realment la reutilització
- Que adopti els SDDR com a sistema obligatori per un corrent majoritari d'envasos
- Debatre i aprovar una Llei Catalana de Prevenció de residus. Ja presentada al Govern i en estudi actualment que a més d'implementar aquests sistemes de dipòsit i retorn d'envasos també planifiqui eines per aplicar-ho i aconseguir el gran objectiu de reduir els residus i el consum de recursos i energia.
- Primer pas generalitzar els SDDR

5. Com aconseguir-ho?

Els ens locals poden fer molt per aconseguir aquest suport i invertir les tendències. Presentant i aprovant la moció i d'altres actuacions de suport i formar part d'aquesta Xarxa de pressió social i institucional.

Les intervencions de la Jornada avalen la diagnosi que fem de la situació i es valora positivament aquesta dinàmica de debat, sensibilització i de demanda de compromís al Govern català i al DMAH per als canvis necessaris.

Es dona suport a la campanya i a la presentació als locals de les comarques gironines de la moció de suport a aquesta iniciativa i a la creació de la coalició social per impulsar aquests canvis necessaris a Catalunya i a nivell d'estat.

Continguts de la Campanya:

- **Facilitar la presa de decisions des del mon local** per a promoure un canvi del marc legal que afavoreixi la reducció de residus i especialment estableixi un sistema de dipòsit, devolució i retorn dels envasos, amb l'objectiu de que els productors es facin càrrec del cost de la gestió dels envasos i no els municipis com fins ara i que augmenti la recuperació dels residus d'envasos.
- **Engagar una campanya:** amb el suport dels ens locals, sectors econòmics i societat civil per presentar aquestes propostes de canvi de model: al Govern Català, al DMAH i al Parlament.
 - **Objectiu vertebrar aquesta iniciativa com a xarxa de coalició:** per a definir les bases i impulsar un nou model de gestió dels envasos. Proposta dirigida als ens locals, ens locals supramunicipals, les associacions municipalistes, institucions, embasadors, distribuïdors, recuperadors i entitats cíviques que hem promogut aquest debat i el suport de l'Agència de Residus de Catalunya. Creació durant el primer trimestre d'enguany.
 - **Dur aquest debat** a les diferents administracions locals, supramunicipals, a les Associacions municipalistes i als territoris: organització de debats als diferents territoris comarques, demarcacions,..i demanar el seu suport.
 - **Donar suport a una proposta de Moció:** amb l'objectiu de contribuir al debat per difondre i implementar aquest sistema i donar suport al Govern, al DMAH i a l'ARC pel desenvolupament d'aquesta futura normativa que ho faci possible i de crear complicitats i vertebrar una xarxa de suport municipal i ciutadana: "Per un model eficient de gestió d'envasos".
 - **La xarxa demana el suport i compromís del Govern i del Parlament català:** per aquest canvi legislatiu i crear les condicions per al desplegament dels SDRR a Catalunya

8 de febrer 2010